EENE MERKWAARDIGE PLAATS UIT DEN KORAWĀÇRAMA.

DOOR

Dr. H. H. JUYNBOLL.

Tot de Oudjavaansche geschriften, wier taal reeds een overgang tot het Middelfjavaansch vertoont, behoort de Korawāçrama, waarvan zoowel eene proza- als eene metrische redactie bestaat, wier korte inhoud in mijn Supplement op den Catalogus der Jav. en Mad. HSS. (I, p. 235 en II, p. 175—177) beschreven is. Zooals dr. van der Tuuk in zijn Kawi-Bal. woordenboek (II, 92) reeds opgemerkt heeft, is de taal zeer verbasterd. Uit het voorkomen van eenige tusschenwerpsels in den tekst, zooals seg glis upapër en tap glis upapër, die herinneren aan jag glis upapër in het O.-Jav. Āçramawāsaparwa (p. 48 en 52) en aan seg lës rëp in de legende van Kuñjarakarna (pag. 65 edit. Kern), zou men geneigd zijn, te veronderstellen, dat deze drie geschriften ongeveer uit denzelfden tijd dateeren. Wat den Kuñjarakarna betreft, meent prof. Kern (pag. 9 der Voorrede), dat niets ons verhindert, aan te nemen, dat het geschrift dagteekent uit de 12^e eeuw.

Het gebruik van den voor het passief en den modalen Imperatief zou echter leiden tot de veronderstelling, dat dit geschrift ongeveer uit denzelfden tijd als het Bhōmakāwya, dus uit de 14^e eeuw dateert. Misschien is ook de O.-Jav. vertaling der vier laatste boeken van het Mahābhārata in dezen tijd te stellen. De taal dezer boeken maakt een veel jongeren indruk dan de vertaling der eerste boeken van het Mahābhārata, die in den tijd van Air langgha valt. Het is evenwel ook mogelijk, dat het gebruik van de bovengenoemde tusschenwerpsels, waardoor de stijl eenigszins aan de levendigheid der Sundaneesche geschriften doet denken, toe te schrijven is aan de omstandigheid, dat deze drie geschriften in West-Java geschreven zijn. Het oude handschrift van den Kuñjarakarna, dat door prof. Kern uitgegeven is, waarvan de uitgever als proeve een facsimile geeft, is uit dat gedeelte van Java afkomstig.

Daar het wegens de corrupte taal niet waarschijnlijk is, dat de tekst van den Korawāçrama uitgegeven zal worden, schijnt het mij van belang, hier de aandacht te vestigen op eene plaats in dit geschrift, die dr. van der Tuuk in zijn Kawi-Bal. Wdb. III, p. 200—201, s. v. çīwa aanhaalt. Deze plaats is n.l. uit een oudheidkundig opzicht van belang wegens de beschrijving en de verklaring van de wijze, waarop deze god wordt voorgesteld. Iets dergelijks wordt n.l. in Oudjavaansche geschriften hoogst zelden aangetroffen.

Het is bekend, dat Çīwa op Java in drie verschillende vormen afgebeeld wordt: als Mahādewa, als Guru of Mahāyogī en als Kāla of Bhairawa. De gewone attributen, die hij in zijne twee of vier handen draagt, zijn de vliegenwaaier, het bidsnoer, de waterkruik en de drietand, als Kāla ook de knots. Een der Guru-beelden (n° 2813) van 's Rijks Ethnogr. Museum draagt in de rechterhand de waterkruik en in de linker een moeilijk te bepalen voorwerp.¹ Wat dit kan zijn, was door afslijting niet meer uit te maken, doch uit de nu volgende plaats uit den Korawāçrama schijnt te blijken, dat het een padhūpan (wierookkruik) is, een dikwijls voorkomend attribuut van Indische en Tibetaansche beelden.

Wij geven thans eerst den Oudjav. tekst en daarna de vertaling daarvan:

Tekst.

Apa ta rūpa bhagawān Çīwa? Papat lungayan ira katrīṇi driya nira. Apa dumehnya mangkana? Huwus rineka de sang kawī pūrwwa, sasiki nayana munggw ing baṭuk, ya ta manděləng halahayu ning bhūwana, yan ing wəngi katon saulahbhawa ning mānuṣa mayanya sowang-sowang, yan jati yan juti (apan) tan kəna kinubungan ing ulah kadriya de bhaṭāra, kang roro nayana nira andriyani jagat (yan) rahina katon sawyaktinya ulah ing mānuṣa yan ahala yan ahayu, mangkana (ta) de nirāmata tiga bhagawān Wirūpākṣa. Matangan pwa sira papat (bhagawān Çīwa), kang ring tēngən bhuja nira mangagəm kuṇḍi maṇik mesi sang hyang tīrthāmṛta, kang ing kiwa mangagəm padhūpan mesi bahni, ikang bhuja kalih amuṣṭi bənər ing hati, mangadəg pwa sira (ring) panəpi ning ākāça lawan pṛthiwi,

¹ Dr. H. H. Juynboll, Cat. der Jav. Oudheden, p. 11.

kāṅgkēn pinakatunggul ing jagat, pinakapaku ning bhūwana pinakapanitih Yawadwipa. Mapa lungayan ira tēngēn mangagēm kamaṇḍalu? Kāṅgkēn manguripi sarwa tumuwuh sarwa molah māmbēkan. Mapa nimittanya (kang ring) kiwa mangagēm pa-dhūpan mesi gni? Kāṅgkēn mangudani (?) sa kapangan-kenum.

Vertaling.

Hoe is het voorkomen van god Çiwa? Hij heeft vier armen en drie oogen. Wat is de reden daarvan? Hij wordt door de oude dichters voorgesteld met één oog in zijn voorhoofd. Dit nu aanschouwt de slechte en goede daden der wereld. Als het nacht is, vertoont zich het beeld van alle handelingen der menschen, of zij oprecht zijn of onoprecht, want zij kunnen niet verborgen blijven voor het oog van den god. De beide (andere) oogen aanschouwen de wereld, als het dag is. Dan vertoonen zich duidelijk de handelingen der menschen, of zij slecht of goed zijn.

Dat is de reden, dat god Wirūpākṣa drie oogen heeft. God Çiwa nu heeft vier handen: in zijne rechterhand houdt hij een juweelen kruik, gevuld met heilig onsterfelijkheidswater, in de linkerhand een wierookkruik, gevuld met vuur. De beide (andere) handen houden het binnenste van het hart vast, want hij staat aan de grens van hemel en aarde en is te beschouwen als de banier der wereld, als de spijker (spil) der aarde; als de steunpilaar van het eiland Java. Waarom houdt zijne rechterhand de waterkruik vast? Omdat het is, alsof hij alle schepselen, al wat zich beweegt en ademt in leven houdt. Wat is de reden ervan, dat hij in de linkerhand een wierookkruik, gevuld met vuur, draagt? Het is, alsof hij alles wat gegeten en gedronken wordt verteert (?).

Het woord mangudani is hier onduidelijk en slechts gissen-derwijze vertaald. Het gebruik van kang in dit fragment in plaats van het O.-Jav. ikang, van gni in plaats van agni enz. wijst op een betrekkelijk recenten tijd van vervaardiging. Eigenaardig is het, dat hier reeds Çiwa paku ning bhuwana genoemd wordt. Hieruit ziet men, dat deze titel der Solosche susuhunan's oorspronkelijk aan een god toegeschreven wordt.